

FSD2205

**Perhehaastattelut lasten kännykän
käytöstä 2000**

Aineisto-opas

TIETOARKISTO

Tämän aineisto-oppaan viittaustiedot:

Perhehaastattelut lasten kännykän käytöstä 2000 [aineisto-opas]. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [tuottaja ja jakaja], 2018.

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 2.0 (9.3.2011).

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto
33014 Tampereen yliopisto

Asiakaspalvelu:
asiakaspalvelu.fsd@uta.fi
040 190 1442

Palveluportaali Aila:
<https://services.fsd.uta.fi/>

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto
<http://www.fsd.uta.fi/>

Lukijalle

Tämä aineisto-opas on osa Tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa FSD2205. Oppaan alussa on tiedot aineiston sisällöstä, aineiston rakenteesta ja keruusta sekä luettelo julkaisuista, joissa aineistoa on käytetty. Opas sisältää myös aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit, esimerkiksi mahdolliset haastattelukysymykset, kirjoitusohjeet, tutkimuskutsut, litterointiohjeet tai virikemateriaalit. Tekstiaineistoista mukana on usein lisäksi aineistonäyte, josta selviää esimerkiksi käytetty litterointitaso.

Liitteenä olevat aineistoon kuuluvat dokumentit on tarvittaessa anonymisoitu. Kaikki oppaan sisältämät aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit toimitetaan asiakkaalle aineiston latauksen yhteydessä myös erillisinä tiedostoina

Aineistoon ja sen tekijöihin tulee viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään. Tietoarkiston antaman malliviittaustiedon voi merkitä lähdeluetteloon sellaisenaan tai sitä voi muokata julkaisun käytäntöjen mukaisesti. Malliviittaus:

Rautiainen, Pirjo (Tampereen yliopisto): Perhehaastattelut lasten kännykän käytöstä 2000 [sähköinen tietoaineisto]. Versio 2.0 (2011-03-09). Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD2205>

Tietoarkistoon on lähetettävä viitetiedot kaikista julkaisuista, joissa käyttäjä hyödyntää aineistoa. Aineiston alkuperäiset tekijät ja tietoarkisto eivät ole vastuussa aineiston jatkokäytössä tuotetuista tuloksista ja tulkinnoista.

Sisältö

1	Aineiston kuvailu	1
1.1	Aineiston otsikot ja datan versio	1
1.2	Sisällön kuvaus	1
1.3	Aineiston rakenne ja keruu	3
1.4	Aineiston käyttö	3
A	Haastattelukysymykset	7
B	Aineistonäyte	17

Luku 1

Aineiston kuvailu

1.1 Aineiston otsikot ja datan versio

Aineiston nimi: Perhehaastattelut lasten kännykän käytöstä 2000

Aineiston nimi englanniksi: Family Interviews on Children's Mobile Phone Use 2000

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 2.0 (9.3.2011).

1.2 Sisällön kuvaus

Tekijät

Rautiainen, Pirjo (Tampereen yliopisto. Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus)

Malinen, Sanna

Liikala, Hanna

Tolonen, Elsa

Aineiston tekijänoikeudet

Tietoarkiston ja aineiston luovuttajan tekemän sopimuksen mukaisesti.

Aineiston luovuttaja

Rautiainen, Pirjo (Tampereen yliopisto. Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus)

Aineisto luovutettu arkistoon

2.1.2006

Asiasanat

ikärajat; kuluttajakäyttäytyminen; lapset; matkapuhelimet; operaattorit; perhe-elämä; rahankäyttö; tekstiviestit; televalvonta; tietokoneet; valvonta; viestintä

Tieteenala / Aihealue

OKM:n tieteenalaluokitus: humanistiset tieteet; yhteiskuntatieteet

CESSDAn luokitus: kulutus ja kuluttajakäyttäytyminen; lapset; sosiaalinen käyttäytyminen ja asenteet; tietoyhteiskunta

Sarjakuvaus

Tämä aineisto kuuluu sarjaan:

Nuoret toimijoina kommunikaatioteknologian murroksessa 1997-2002

Sarjaan kuuluvat aineistot piirtävät kuvaa matkapuhelinilmion synnystä ja kehityksestä suomalaisnuorten, lasten ja perheiden keskuudessa. Sarja sisältää yhteensä yli kymmenen tuhatta sivua vaihtelevan mittaisia haastattelulitteraatteja. Haastateltavina on esimerkiksi perheitä, nuoria, myöhäisnuoria, seurustelevia nuoria sekä opettajia. Tutkimusten polttopisteessä olleiden matkapuhelinten käyttöön liittyvien kysymysten lisäksi, on haastatteluihin tallentunut läpileikkaus vuosituhannen vaihteen suomalaisen perheiden, lasten ja nuorten arkeen.

Aineistonkeruu aloitettiin vuonna 1997 Nokia Mobile Phonesin ja Telecom Finlandin rahoittamalla suomalaisten lasten ja nuorten matkaviestintää lähinnä perhekontekstissa tutkineella pilottiprojektilla, jota seurasivat Tekesin Tietoliikenteellä maailmalle (TLX) -ohjelmaan kuuluneet 1998-1999 Mobile Phone Culture of Children and Youth in Finland ja vuonna 2000 Everyday Life and Mobile Communication of the Finnish Youth and Families with Children-projektit. Vuonna 2002 tutkimusta jatkettiin Nokia Mobile Phonesin, Sonera Mobile Operationsin ja Tietoyhteiskuntainstituutin (ISI:n) rahoituksella. Tampereen yliopiston Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus (INSOC) toteutti vuonna 2001 yhdessä Nokia Mobile Phonesin ja Sonera Mobile Operationsin kanssa tutkimusprojektin Wireless Kids - International Research on Mobile Cultures of Adolescents, jonka tavoitteena oli tutkia alle 13-vuotiaiden lasten ja 13-18-vuotiaiden nuorten matkaviestintää mediaetnografisin menetelmin neljässä eri maassa.

Sisällön kuvaus

Tutkimuksessa on selvitetty erilaisten perheiden matkapuhelimen käyttöä. Aineistossa tarkastellaan kännykän merkityksiä ja rooleja lasten ja vanhempien arjessa. Aineisto koostuu 33 haastattelusta, jotka on tehty vuonna 2000 ja 2001 eri puolilla Suomea.

Aineisto on yhteismitaltaan noin 825 sivua, yksi haastattelu on pituudeltaan keskimäärin 25 sivua. Kaikissa haastatteluissa on haastateltu sekä vanhempia että lapsia. Joitakin perheitä on haastateltu myös myöhempanä tutkimusajankohtana. Aineistosta on tehty html-versio, jonka hakemiston avulla haastatteluja on helppo selata.

Haastatteluissa keskusteltiin laajasti kännykän käyttökulttuurista. Haastateltavat kertoivat myös vapaasti perheestään, ystävistään, työstään ja harrastuksistaan, minkä yhteyteen kännykän käyttöä koskevat kysymykset usein kytkeytyivät. Kysymyksiä ovat olleet mm.: milloin kännykkä on otettu käyttöön perheessä, millainen osto- ja käyttöönottoprosessi oli, milloin pitää kännykkää mukana ja minkälaisia hyötyjä ja haittoja lasten matkaviestintään liittyy. Lisäksi on käsitelty sellaisia aiheita kuin kännykän käytön alaikäraja, lapsen matkapuhelimeen toivotut erityisominaisuudet, lapsen kännykän käytön kontrollointi sekä ympäristön suhtautuminen lapsen kännykän käyttöön.

1.3 Aineiston rakenne ja keruu

Maa: Suomi

Kohdealue: Suomi

Havainto/aineistoyksikkötyyppi: Henkilö, Perhe

Perusjoukko/otos: Matkapuhelimia käyttävät vanhemmat ja lapset eri puolilla Suomea

Aineistonkeruun ajankohta: 12.9.2000 – 8.1.2001

Kerääjät: Malinen, Sanna (Tampereen yliopisto. Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus); Oksman, Virpi (Tampereen yliopisto. Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus); Rautiainen, Pirjo (Tampereen yliopisto. Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus); Turtiainen, Jussi (Tampereen yliopisto. Tietoyhteiskunnan tutkimuskeskus)

Aineistonkeruun tekniikka: Kasvokkainen haastattelu

Keruväline tai -ohje: Haastatteluteemat tai haastattelurunko

Aineiston ajallinen kattavuus: 2000

Tutkimuksen aikaulottuvuus: Pitkittäisaineisto: trendi/toistuva poikkileikkausaineisto

Havainto/aineistoyksiköiden valinta: Ei-todennäköisyysotanta: itsestään muotoutunut näyte

Ei-todennäköisyysotanta: osallistuja-avusteinen poiminta

Haastateltavia etsittiin lehti-ilmoituksin, koulujen kautta, päiväkodeista, Internetin postituslistoilla ja lumipallotekniikalla. Haastatteluja tehtiin eri puolilla Suomea kaupungeissa, taajamissa ja maaseudulla.

Aineiston määrä: 33 haastattelua rtf-tiedostona, yhteensä noin 825 sivua tekstiä. Lisäksi rtf-tiedostoista tuotetut html-tiedostot.

1.4 Aineiston käyttö

Aineiston käytössä huomioitavaa

Haastattelut on tutkimushankkeessa kirjoitettu elektroniseen muotoon ja arkistoinnin yhteydessä ne on anonymisoitu.

Aineistoon liittyviä julkaisuja ei ole eritelty. Julkaisulista koskee kaikkia Tietoyhteiskunnan tut-

kimuskeskuksen matkaviestintätutkimushankkeen aineistoja (FSD2206, FSD2205, FSD2204, FSD2203, FSD2199, FSD2198, FSD2197, FSD2196, FSD2195, FSD2194, FSD2193, FSD2182, FSD2171, FSD2144, FSD2142, FSD2141).

Julkaisut

Kasesniemi, Eija-Liisa & Rautiainen, Pirjo (2001). *Kännyssä piilevät sanomat. Nuoret, väline ja viesti*. Tampere: Tampere University Press.

Kasesniemi, Eija-Liisa & Rautiainen, Pirjo (2002). Mobile communication of children and teenagers in Finland. Teoksessa: *Perpetual Contact. Mobile communication, Private Talk and Public Performance* (eds. James Katz & Mark Aakhus), 200-220. Cambridge: Cambridge University Press.

Oksman, Virpi (2010). *The mobile phone: A medium in itself*. VTT Publications 737. Helsinki: Valtion teknillinen tutkimuskeskus VTT.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2001). "Se on sitä nykypäivää". *Matkaviestintä lasten ja nuorten tietoyhteiskuntana*. Teoksessa: *Lasten tietoyhteiskunta* (toim. Marjatta Kangassalo & Juha Suoranta), 60-71. Tampere: Tampere University Press.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2002). "Den är hela livet i min hand". *Mobilkommunikation, familj och kön*. NIKK magasin; 2. Nordic Institute for Women's Studies and Gender Research.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2002). *Toda mi vida en la palma de mi mano. La comunicación móvil en la vida diaria de niños y adolescentes de Finlandia*. *Juventud y teléfonos móviles*. Revista de estudios de juventud (57), 25-33. Madrid: Instituto de la Juventud Redacción.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2003). *Extension of the hand: Childrens's and teenagers relationship with the mobile phone in Finland*. In: *Mediating the Human Body. Technology, Communication and Fashion* (eds. Leopoldina Fortunati & James Katz & Raimonda Riccini), 130-141. Lawrence Erlbaum Associates, Inc Publishers.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2003). *Il prolungamento della mano. Il rapporto di bambini e adolescenti coi cellulare in Finlandia*. In: *Corpo futuro. Il corpo umano tra technologie, comunicazione e moda* (eds. Leopoldina Fortunati & James Katz & Raimonda Riccini), 144-155. Collana di sociologia. Milano: FrancoAngeli.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2003). "Perhaps it is a body part". *How the mobile phone became an organic part of everyday lives of Finnish children and adolescents*. In: *Machines that Become Us* (ed. James Katz), 293-308. New Brunswick: Transaction Publishers.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2003). "That's modern life for you". *Mobile communication in everyday life of children and teenagers in Finland*. *Acta Ethnographica Hungarica* 48(1-2), 149-159.

Oksman, Virpi & Rautiainen, Pirjo (2005). *Mobile Kommunikation und Senioren im hoch technisierten Finnland*. In: *Mobile Kommunikation - Perspektiven und Forschungsfelder* (eds. Joachim R. Höflich & Julian Gebhardt), 179-199. Berlin: Peter Lang.

Rautiainen, Pirjo (2001). 'Kentän' ja 'toisen' kohtaaminen. *Kokemuksia kenttätöistä intiaani-reservaatissa*. *Elore* 8(1). Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura ry.

Rautiainen, Pirjo (2002). Antropologin kenttä ja työ - nojatuolista norsunluutorniin? Kulttuuriantropologin työn pohdintaa kahden kenttätyökokemuksen perusteella. *Etnologiatieteiden tutkimuksia*; 41. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. Kulttuuriantropologian pro gradu -tutkielma.

Rautiainen, Pirjo (2003). "Ei siitä mitään infoähkyä tule- Katsaus nuorten mediakulttuuriin. *Kirjastolehti*; 4. Suomen kirjastoseura.

Rautiainen, Pirjo (2005). *Mobile Youth in the Information Society. New Media as Symbols of the Individual and the Community*. In: *eCity - Analyzing the efforts to generate local dynamism in the City of Tampere* (eds. Antti Kasvio & Ari-Veikko Anttiroiko), 565-587. Tampere: Tampere University Press.

Rautiainen, Pirjo (2005). Romance and everyday work, the two sides of fieldwork - a challenge for the anthropologist. *Ethnologia Fennica*, 25-33. *Finnish Studies in Ethnology*. Jyväskylä: Kopijyvä.

Rautiainen, Pirjo (2005). "Se on semmoinen taskussa kulkeva kaveri". Katsaus lasten ja nuorten kännykkäkulttuuriin. *Peili: elokuva- ja televisiokasvatuslehti*; 2. Elokuv- ja televisiokasvatuksen keskus ETKK ry.

Ajantasainen julkaisuluettelo aineiston kuvailun yhteydessä osoitteessa

<https://services.fsd.uta.fi/catalogue/FSD2205>

Aineiston sijainti

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto

Käyttöoikeudet

Aineisto on käytettävissä (B) tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun.

Liite A

Haastattelukysymykset

FSD2205 PERHEHAASTATTELUT LASTEN KÄNNYKÄN KÄYTÖSTÄ 2000

FSD2205 FAMILY INTERVIEWS ON CHILDREN'S MOBILE PHONE USE 2000

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

[Arkistojan huomautus: vuoden 2000 perhehaastatteluista ei ole saatavilla alkuperäistä kysymysrunkoa. Kysymykset noudattelevat pääosin tätä vuosien 1998 ja 1999 perhehaastattelu-runkoa. Lapsien haastattelut noudattavat vuosien 2000-2001 lasten kysymysrunkoa, joka on liitetty perhehaastattelurungon perään.]

LAPSIPERHEET JA MATKAPUHELIN 1998

VANHEMPIEN HAASTATTELUN KYSYMYSRUNKO

1. PERHEEN TALOUS JA ELÄMÄNTAPA

Perheen taustatiedot valikointivaiheessa:

- vanhempien ammatit ja työllisyystilanne, ts. perheen varallisuus
- asuinpaikka
- lasten lukumäärä
- perheen matkapuhelinten lukumäärä ja käyttökokemus
- perheen lasten matkapuhelinten lukumäärä ja käyttökokemus

Lisäksi tietoa perheen elämäntavasta:

Miten perheenne lastenhoito on järjestetty?

Millaisia harrastuksia perheellänne on?

Kuinka paljon vanhempien työ heijastuu perhe-elämäänne esim. ajankäytössä?

Kuinka paljon ja miten pidätte yhteyttä sukuunne ja tuttaviiinne?

2. HANKINTAKYNNYS

Kauanko olette itse käyttäneet matkapuhelinta?

Millainen matkapuhelin teillä nyt on?

Kuinka monta matkapuhelinta teillä on ollut?

Millaista oma kännykän käyttönne (esim. työ-, perhe- ja vapaa-ajan puhelut) on?

Mikä liittymätyyppi teillä on?

Mitä lisäpalveluja teillä on? Mitä niistä käytätte?

Oletteko koskaan ajatellut, että voisitte hankkia myös lapsillenne matkapuhelimen?

Minkä ikäisen lapsen käyttöön voisitte hankkia matkapuhelimen?

Mihin asettamanne ikäraja perustuu?

Sopiiko ikäraja vain teidän perheeseen vai onko se yleistettävissä?

Onko olemassa jokin ehdoton ikä, jota nuoremmalle matkapuhelinta ei tulisi hankkia?

Mikä voisi vaikuttaa mielikuvaanne siten, että käsityksenne sopivasta ikärajasta muuttuisi?

Uusien lapsille suunnattujen operaattoripalveluiden tai erityisten lasten matkapuhelinten tulo markkinoille?
Lasten matkapuhelinten yleistyminen ystäväpiirissä?
Lisätieto lasten matkaviestinnästä?

Mitä hyötyä lasten matkapuhelimesta voisi olla teidän perheessänne?

Mitä negatiivisia seikkoja liitätte lasten matkaviestintään?

Onko taloudellinen matkapuhelimen hankintakynnys liian korkea?
Pelkäätekö matkapuhelimen käyttömenojen kasvavan kohtuuttomiksi?
Arveletteko, ettei lapsi ole vielä psyykkisesti kypsä matkaviestintään?
Uskotteko matkapuhelimen käytön olevan teknisesti liian vaikea lapselle?
Tuoko matkapuhelin liikaa vastuunottoa lapsen elämään?

Oletteko seuranneet lasten matkaviestinnästä mediassa (esim. nallekännykät) käytävää keskustelua? Mitä mieltä olette siitä?

Oletteko keskustelleet aiheesta työpaikallanne tai tuttavapiirissänne?

Miten uskotte lähipiirinne suhtautuvan ajatukseen pikkulasten matkaviestinnästä?

Miten tuttavanne reagoisivat, jos hankkisitte nyt lapsellenne matkapuhelimen?

Mahdollistaisiko perheenne taloudellinen tilanne lasten matkaviestimen hankinnan ja ylläpidon jo nyt?

3. HANKINTA- JA KÄYTTÖKULUT: PUHELINLAITE, LIITTYMÄ JA PALVELUT

Kuinka paljon olisitte valmiita maksamaan lapsen matkapuhelimesta?

Tulisiko hinnan olla omaa matkapuhelintanne edullisempi?

Millainen matkapuhelin kyseisellä hinnalla pitäisi saada?

Mitä toimintoja matkapuhelimessa tulisi olla?

Millainen matkapuhelimen tulisi olla ulkoiselta olemukseltaan?

Mitä lisävarusteita (esim. säilytykseen tai mukana kuljetukseen) lapsen matkapuhelimessa tulisi olla?

Voisitteko siirtää oman tai vanhemman lapselle matkapuhelin perheenne pikkulapselle?

Ovatko nykyiset puhelimet sellaisenaan sopivia lapselle?

Mikä olisi kohtuullinen summa lapsen matkapuhelimen käyttökustannuksille?

Paljonko olisitte valmiita sijoittamaan palveluiden hankintaan?

Minkä suuruinen lapsenne liittymän avausmaksu voisi olla?

Mitä suuruusluokkaa käyttökustannukset saisivat olla?

Minkä suuruiset saisivat olla liittymän kiinteät kustannukset (perusmaksu)?

Minkä suuruiset saisivat olla liittymän puhelukustannukset?

Kuinka paljon lasku saisi sisältää lisäpalveluiden käyttökuluja?

Paljonko käyttökulut saisivat olla yhteensä viikko-, kuukausi- ja vuositasolla?

Onko sopivana pitämänne hankinta- ja käyttömaksusumma sidoksissa lapsenne ikään ja / tai kehitystasoon? Miten?

Mistä kuluista lapsen matkapuhelinlasku voisi muodostua?

Paljonko laskusta saisi muodostua puheluista lapselta aikuiselle?

Paljonko laskusta saisi muodostua tekstiviestinnästä?

Paljonko laskusta saisi muodostua erilaisten (lisä)palveluiden käytöstä?

Mitä palveluja toivoisitte lapsen matkapuhelimessa olevan?

4. KÄYTTÖ: LIITTYMÄ JA PALVELUT

Mitkä ovat tärkeimmät seikat, jotka pikkulapsen matkapuhelimen pitäisi turvata, esim.:

Lapsen yhteydenotto vanhempiin?

Vanhempien yhteydenotto lapseen?

Vanhempien ja lapsen välinen molemminpuolinen kommunikaatio?

Yhteydenpito lapsen ystäviin?

Yhteydenpito sukulaisiin?

Yhteydenpito esim. kouluun tai päivähoidopaikkaan?

Mitkä ovat selkeimmät uhkatekijät, jotka käyttöön mielestänne liittyvät?

Kuinka uhkaavana pidätte lapsen matkapuhelimen katoamista?

Tarvitsisitteko katoamisen varalle esim. vakuutusturvan?

Miten haluaisitte kontrolloida lapsenne matkapuhelinkuluja?

Tulisiko lapsen matkapuhelimen soittoaika rajata tiettyyn markkamäärään?

Millainen olisi sopiva puheikarajoitus teidän perheellenne?

Miten toivoisitte saavanne tiedon rajoitussumman ylittymisestä?

Tekstiviestillä omaan matkapuhelimeen?

Yhteydenottona asiakaspalvelusta?

Kirjallisella ilmoituksella?

Muutoin, miten?

Kuinka tärkeänä pidätte puheajan rajoittamista?

Pitäisikö liittymä sulkea heti, kun sovittu summa on ylittynyt?

Riittäisikö, että saisitte summan ylittymisestä vain tiedon?

Tulisiko lapsen omat soittomahdollisuudet rajata vain muutamaaan sallittuun numeroon?

Kuinka monta numero perheenne tarvitsisi lapsen liittymään?

Kuinka nopeasti uskoisitte numeromäärän tarpeen lisääntyvän?

Uskotteko, että perheellänne olisi usein tarvetta muuttaa lapsen liittymään kuuluvia palveluja, esim. sallittujen numeroiden määrä?

Kuinka paljon muuttuvuutta, päivitettävyyttä, haluasitte lapsenne liittymään?

Mitkä palvelut voisivat ”kasvaa” lapsenne mukana?

Mitä uusia palveluja toivoisitte lapsen liittymään?

5. PUHELINLAITE

Ovatko nykyiset matkapuhelimet sopivia lapsille vai pitäisi heille kehittää oma matkapuhelin?

Onko joku nykyisistä puhelinmerkeistä tai -malleista muita sopivampi lapsille?

Miksi? Mitä lapsiystävällisiä ominaisuuksia siinä on?

Tulisiko lapsen matkapuhelimen olla aikuisten matkapuhelinta muistuttava vai kokonaan toisen tyylinen, esim. lelun kaltainen (vrt. nallekännykät)?

Kuinka paljon lasten matkapuhelimessa tulisi olla muuttuvia, päivitettäviä, lapsen mukana ”kasvavia” ominaisuuksia? Millaisia nämä ominaisuudet voisivat olla?

Millainen erityisesti lapsille suunnatun matkapuhelimen tulisi olla?

Millainen matkapuhelimen tulisi olla kooltaan, painoltaan ja ulkonäöltään?

Millainen matkapuhelimen tulisi olla käyttöominaisuuksiltaan?

Millainen näppäimistö olisi sopiva lapselle?

Millainen näyttö olisi sopiva lapselle?

Miten matkapuhelimen tulisi ilmoittaa saapuvista puheluista?

Millaiset puhelimen soitto-ominaisuudet pitäisivät olla?

Tulisiko matkapuhelimessa olla lisää graafisia ominaisuuksia, kuten esim. kuvaviestintä?

Mitä toimintoja lasten matkapuhelimessa voitaisiin ohjata äänellä?

Mitä muista ominaisuuksia toivoisitte lapsen matkapuhelimeen?

Millaisia turvaominaisuuksia toivoisitte matkapuhelimessa olevan?

Tarvitsisitteko lapsen matkapuhelimen säilytykseen tai mukana kuljetukseen erillisiä varusteita?

[Arkistojan huomautus: lapsille suunnatut useimmin toistetut kysymykset on lisätty tähän runkoon arkistointiprosessin yhteydessä]

LASTEN HAASTATTELUN KYSYMYSRUNKO

KYSYMYSRUNKO LAPSILLE 26.10.2001

1. TAUSTA

Minkä ikäinen, millä luokalla?

Harrastukset?

Ajankäyttö tarhan/koulun, harrastusten ja kodin välillä?

Mitä teet kotona? (esim. pelaako, viihtyykö yksin, yhdessä?)

Ketä kavereita sinulla on? Mitä teette yhdessä? Vaihtuvatko kaverit usein?

2. HANKINTA

Minkä ikäisenä olet saanut itsenäisesti käyttää matkapuhelinta?

Hankintaprosessi:

Oliko puhelin lahja? Olitko pyytänyt? Uusi vai vanhempien/sisarusten vanha?

Merkki? Malli? Miksi? Mitä mieltä siitä?

Kuka vaikutti eniten siihen minkä merkinen ja mallinen puhelimesi on?

Liittymän hankinta: Mikä operaattori, mikä liittymä, mitkä palvelut? Miksi? Kuka vaikutti?

Kuinka opit käyttämään matkapuhelimia/juuri omaa matkapuhelintasi? Opettiko joku vai opitko itsellesi yrityksen ja erehdyksen kautta?

Mikä puhelimen käyttämisessä on helppoa, mikä vaikeaa?

Onko helppoa/vaikeaa käyttää menu-pohjaista tai ikonipohjaista systeemiä (kuvaile tarvittaessa)?

Haluaisitko mieluummin, että jokaisella toiminnolla olisi oma näppäin?

Kuinka tarkat käyttö säännöt olivat aluksi? Mitä sovittiin ja kenen kanssa? Onko tapahtunut muutoksia? Käyttäminen? Laskut? Seuraatko omia laskujasi?

(Kuinka paljon lapsi tuntee terminologiaa; esim. operaattori, liittymä, Sonera jne. Tarkkaile mitä termejä käyttää; esim. viestaila, tekstata jne)

Mielipiteet ja mielikuvat matkapuhelimista ja operaattoreista

3. UUSMEDIA- JA TEKNOLOGIASUHDE

Mitä medioita käytät: mitä asioita niiden kautta seuraa? Mikä on tärkein viestintäväline? Miksi?

Kuvaile media/teknologiapäiväsi

(Kunkin viestintävälineen oma ”profiili”)

Minkä ikäisenä opit käyttämään tietokonetta?

Tietokonehistoria: mitä teit ensin – mitä teet nyt?

Kuka opetti? Onko perhe/kaveripiirissä joku ekspertti?

Mitä osaat? Mitä haluaisit oppia?

Miten ylipäänsä suhtaudut tietokoneisiin?

Miten suhtaudut teknologian kehitykseen? Mikä on hyvää teknologiaa?

Pelit?

Internet?

Millä sivuilla käy säännöllisesti? Chat, IRC, ICQ

Onko sinulla omat kotisivut?

Jos on, kuvaile. Päivitätkö? (Pyydä osoite!)

Tv-chat

Viestimiin liittyvä tapakulttuuri: millaisia normeja ja merkityksiä

Mitkä asiat: IRC, chat, sähköposti, tekstiviesti, puhelu, kasvokkain?

Onko sinulla/kaveripiirilläsi/perheelläsi viestimiin liittyviä tapoja, joita ulkopuoliset eivät tiedä (esim häärit)?

Liittyykö jokin viestintätapa enemmän perheeseen, vapaa-aikaan, huvitteluun ja kaveriviestintään?

”Teknologisen lukutaito”?
(Informaatiotulva/infoähky)

4. KÄYTTÖ

Muistatko kenelle soittit viimeksi? Kuvaile puhelua: kenelle, mistä juttelitte? (yritä saada kuvailemaan kännykkätilannetta) Kännykkäpäiväsi?

Kuinka monella ystävälläsi on kännykkä?

Kuinka usein tapaavat ystäviäsi? Kuinka usein olet heihin yhteydessä kännykällä/kuinka usein haluaisit olla? (ovatko vanhemmat rajoittaneet?)

Millaisia puheluita soitat ystäville?

Kuinka usein olet yhteydessä kännykällä vanhempiisi, sisaruksiisi?

Millaisia puheluita soitat kännykällä perheellesi? (soitatko ”mitä kuuluu” –puheluita, vai pitääkö aina olla tärkeää asiaa; onko ”juttelupuheluita” vanhemmille?)

Kuinka usein tapaavat sukulaisia, erityisesti isovanhempia? Kuinka usein soitat heille/kuinka usein haluaisit soittaa?

Millaisia puheluita soitat kännykällä sukulaisille? (soitatko ”mitä kuuluu” –puheluita, vai pitääkö aina olla tärkeää asiaa; onko ”juttelupuheluita”?)

Käytätkö lankapuhelinta? Kenelle tai missä tilanteessa? Mitä vanhemmat sanovat lankapuhelimen käytöstä?

Käytätkö tekstiviestiä?

Kuinka usein käytät tekstiviestiä? (Tarkasti tekstiviestin edut ja haitat!)

Minkä ikäisenä saanut itsenäisesti laittaa tekstiviestin? Miksi juuri sen ikäisenä?

Kumpi on kivempi, tekstiviesti vai puhelu?

Milloin ja missä tilanteessa tekstiviesti on parempi? Milloin puhelu? Ovatko esimerkiksi vanhemmat opettaneet sääntöjä tai ohjanneet, milloin SMS, milloin puhelu? (SMS vs audio-tematiikka kiinnostaa!)

Soitatko useammin vai lähetätkö useammin tekstiviestejä?

Olisiko kiva laittaa ryhmätekstiviestejä perheelle, ystäväville? (erityisesti: minkä ikäisenä kaveriryhmäviestit alkaisivat olla tarpeellisia)

Olisiko kiva jos perheen/kavereiden kanssa voisi puhua samaan aikaan (vrt.perheneuvottelu)

Mihin aikaan? Vuorokauden mukaan (aamu, päivä, ilta, yö)? Viikonpäivän mukaan (arki vs. viikonloppu)?

Pidätkö esimerkiksi piirtämisestä, kirjoittamisesta? Mikä on kivointa? Mikä kiinnostaa? (Kuvan, äänen, tekstin merkitys viestinnässä.)

Soitatko pilareita? Kenelle, milloin, miksi?

Käytätkö jotain palveluja (tekstiviestipalvelut, näytä tai ehdota)? Miksi? Tietääkö vanhemmat siitä? Mitä kivaa/hyötyä niistä on? Mitä palveluita toivoisit?

Käytätkö Internetiä?

Mitä vanhemmat sanovat nettiharrastuksesta?

Mitä mieltä olet matkapuhelimen ja Internetin käytön yhdistämisestä?

Onko puhelimesi tippunut, särkynyt, varastettu? Miltä tuntui?

Pelkäätkö varastamista? (stressaako?)

Lainaako puhelintaan? Antaako kavereiden pelata? Soittaa?

Onko puhelin mukana leikeissä: sen rooli?

5. KUJETTAMINEN

Saatko kuljettaa matkapuhelinta kodin ulkopuolella? Minkä ikäisestä asti? Milloin ja mihin saat? Milloin ja mihin et saa? Erityisesti: saatko/haluaisitko viedä kouluun? Miksi? Miksi ei?

Entä mitä muita esineitä saat viedä kodin ulkopuolelle, esimerkiksi Game Boy, kello, korvappustereot? Kouluun? Tarhaan (esimerkiksi lelupäivänä)?

Kuinka kuljetat puhelinta mukanasasi?

6. VISIOT

Mistä puhelinmerkeistä ja malleista pidät eniten?

Jos saisit suunnitella oman kännykkäsi niin miltä se näyttäisi? (piirtäminen ja selostus: mitä kaikkea keksimälläni kännykällä voi tehdä)
Mitä toimintoja puhelimessasi pitäisi olla?

Teetkö puhelimestasi ”näköisesi” ts. koristeletko mitenkään, laitatko nimesi, nimikirjaimesi esim. tarroin? Haluaisitko tehdä niin/saatko tehdä niin? Miten tekisit sen mieluiten? (personointi!)

Mitä ajattelet esimerkiksi seuraavista materiaaleista matkapuhelimessa: puu, muovi, metalli, kangas, karva?

Pitäisikö puhelimesta olla nimesi ja puhelinnumerosi?
Onko sinulla lempinimeä matkapuhelimelle yleensä tai juuri omalle puhelimellesi?

(Olemassa olevista/tulevaisuuden tuotteista esim:)
Haluaisitko kuunnella matkapuhelimellasi musiikkia?
Haluaisitko Internetin matkapuhelimeesi?
Haluaisitko matkapuhelimeesi vastaajan?
Haluaisitko, että matkapuhelimesi tunnistaisi äänesi? (tunnistin)
Haluaisitko äänittää puhettasi, puheluitasi, muiden puhetta matkapuhelimella?
Mikä näistä edellämainituista ominaisuuksista on kaikista mielenkiintoisin?
Paljonko voisit maksaa ekstraa siitä ominaisuudesta (l. paljonko luulet että vanhempasi suosuisivat maksamaan?)

Paikantaminen:

Miltä tuntuisi, jos vanhemmat voisivat seurata kännykän avulla, missä olet ja missä liikut?
Olisiko se turvallisuutta vai ahdistusta lisäävää?

Millaisia pelejä haluaisit pelata matkapuhelimellasi? Onko nykyisessä? Pelaatko? Miksi?
Miksi et?
Haluaisitko enemmän pelejä?
Millaisista peleistä pidät? Mistä et?
Sopiiko samanlaiset pelit tytöille ja pojille?
Jos infrapunamahdollisuus: Oletko käyttänyt infrapunaa pelataksesi yhdessä?
Pelaatko ylipäänsä pelejä yhdessä vai yksin (siis muitakin kuin kännykkäpelejä)?
Millaisia ”opetuksellisia” cd-rom/tietokone-pelejä olet pelannut? Pidätkö niistä? Millaisia ne ovat?

Miksi sinulla on hyvä olla kännykkä?
Miksi muilla ikäisilläsi on hyvä olla kännykkä?
Onko kännykässä jotain huonoa?

Liite B

Aineistonäyte

FSD2205 PERHEHAASTATTELUT LASTEN KÄNNYKÄN KÄYTÖSTÄ 2000

FSD2205 FAMILY INTERVIEWS ON CHILDREN'S MOBILE PHONE USE 2000

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

V1: Ei se mun oo. Se on mun ja Paulin yhteinen.

H: Kumpi teistä pelaa enemmän?

V1: Minä. Pauli pelaa sit isin kaa semmosta legenda-peliä. Sitäkin aika vähän. Mä pelaan Super-marioo aina.

H: Mikäs siit tekee kivan?

V1: No, se on semmonen. Se on niin hauska pulska ukkeli, joka kävelee jossain maassa, missä on örkkejä. Se on jotenkin niin lapsellinen ja hauska.

H: Tykkäätsä jostain muista peleistä?

V1: Niinku tietsikka vai?

H: Ihan mitä vaan, minkälaisista sä tykkäät?

V1: Semmosista vähän pienille lapsille tarkotetuista. Jostain eläintarhapeleistä, että yritä saada eläimet kiinni ennen kuin aurinko laskee, tai tämmösiä.

H: Tykkääkö sun mielestä pojat erilaisista peleistä kuin tytöt?

V1: En mä tiedä. Pojat pelaa semmosta peliä, missä barbi skeittaa alas mäkee. Et kyll mä luulen, että meidän luokassa tyttöjen ja poikien pelit on menny vähän sekasin. Mäkin pelaan semmosta miekkailupeliä ja pojat barbi-peliä.

H: Mikskähän se on silleen?

V1: En mä tiä. Pojat on varmaan tullu vauvoiks jälleen, niinku yleensä.

H: Onks ne sun mielestä lapsellisempia kuin tytöt?

V1: No, on. Ainakin meidän luokkalaiset pojat konttaa lattialla. Sit ne mönkii ja puree toisiaan. Ne on vähän niinku pikkuvauvat tappelussa.

H: Tykkäätsä muuten enemmän pelata ihan yksin vai tykkäätsä jotakin pelata yhdessä?

V1: No, kyl mä joskus Paulin kaa pelaan semmosia kolmivuotiaitten pelejä. Muut mä pelaan sitten yksin. Teräsmiespeliä vaikka, sitä mä pelaan yksin.

H: Voittekste koulussa pelata? Käytättekö väkillä tietokoneita?

V1: No, tietokoneessa, meillä on koululla yks tietokonealuokka, et siellä on kaikkii pelejä, matikkaretki ja semmosia. Sitten meillä on joskus pelipäiviä, että saa tuoda lautapelejä kouluun.

H: Kummasta sä tykkäät enemmän, lautapeleistä vai tietsikka tai nintendoista?

V1: Tietsikka- ja nintendopeleistä. Niissä ei silleen tartte mitään nappuloita siirrellä. Tarvii vaan painella.

H: Onks jotain Pokemon-pelejä, muualla kuin siellä netissä?

V1: No, on nintendo kuusneloselle ainakin jotain ja sitten on game boy colorille ja.

H: Onks sulla niitä?

V1: Ei, enkä mä kyllä tarviikaan, meillä on yheksän nintendo-peliä, enkä mä tarvii yhtään enempää.

H: Et aio pyytää joululahjaks tai mitään?

V1: No, en mä aatellu Pokemon-ceedetä enempää joululahjaksi pyytää. Että se riittää.

H: Onko se siis musiikkia?

V1: Joo. Ei se ny mikään peli oo. Kun Pokemon-tietsikka-pelit on semmosia, että siellä vaan piirretään ja siellä on pokemonien kuvia ja voi tehdä onnittelukortteja. Ne on semmosia.

H: Jos saisit suunnitella ihan minkälaisen pelin vaan, millanen se olis?

V1: No, se on semmonen. Mä pääsisin sen aina läpi ja siellä ei ois mitään muuta kun semmosia ja se aina muuttuis vaan paremmaks ja paremmaks. Se maa olis silleen, että jos tässä on se

ruudun toinen puoli niin tässä on sen toinen puoli, niin sen kun vaan kävelee läpi. Koko ajan tulee paremmaks, ja sen pääsee läpi. Niin semmonen.